

0/38

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

Aquest número 10 céntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga, BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50 Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

¡SOLS AIXÓ FALTAVA!

—Si algú no 's cuyda de ferme llum, lo qu' es ara sí que vaig completament à las palpentas!...

L' ASSESSINAT DE 'N CANOVAS

A notícia de aquest nou atentat va escamparse per tot Espanya ab la rapidés de una exhalació eléctrica, produhint arréu un sentiment de indignació, en tots los homes honrats sense distinció de partits.

Nosaltres siguerem sempre adversaris del polítich y enemichs acérrims de la séva obra; no escassejarem jamay las censuras que sos actes tot sovint ens inspiravan; pero aixís y tot sentim la séva mort desgraciada y abominem sobre tot del acte criminal y alevós que l' ha produhida.

Ab la má posada sobre l' cor protestém una vegada més contra l' iniqua conducta dels sectaris del terrorisme que tals atentats venen cometent de algún temps ensá. No perque aquesta vegada hajan prescindit de las bombas llansadas brutalment en mitj de una multitud indefensa y pacífica; conforme ho han fet en moltes otras ocasiones, considerém menos abominable y cobart lo séu procedir. Ab la mateixa energia ab que malehirém lo punyal que sacrificá al republicá Carnot, malehirém avuy lo revólver que ha sacrificat al monárquich Cánovas. Davant del crim no podém fer distinció entre las víctimas: ens ho veda nostra honrada conciencia, que ara y sempre mirará ab horror l' assassinat alevós, comprenent qu' erigit aquest medi en sistema, no hi ha govern, ni societat possible.

Lo fet.

Feya alguns días que l' President del Consell de Ministres se trobava en lo balneari de Santa Agueda, en companyia de sa muller, fent us de aquellas ayguas minerals, que solia pendre cada any, per prescripció facultativa.

Santa Agueda se troba situat en la provincia de Guipúzcoa a 32 kilòmetros de Zumárraga prop del llogaret de Guesalibar, en una vall que rega l' riu Aramayona y domina l' altura del Murugain. Lo siti es agradable y poblat de una vegetació frondosa. L' establiment mes que un siti de recreo com tants altres, es un verdader sanatori, qual principal encant es la tranquila soletat y l' eficacia de sas ayguas sulfurosas-cálcicas y ferruginosas.

Entre ls forasters qu' en l' establiment se trobavan hi havia un italiá arribat allí casi al mateix temps que l' Sr. Cánovas, fentse inscriure en las llistas del *hotel* ab lo nom de Rinaldi. Era un home de uns 26 anys, de mitjana estatura, ben portat, de modals correctes: portava barba y usava lentes. Freqüentava poch lo tracte dels banyistas y s' feya notar d' ells per sos passeigs solitaris. En distintas ocasiones s' havia crusat ab en Cánovas, saludantlo respetuosament com per inspirarli confiança. Ningú sospitava d' ell dat lo seu aspecte y las sévas costums.

Lo diumenje poch després de mitj-día, quan los banyistas se preparavan per anar á taula, l' Sr. Cánovas esperava en la galeria del establiment que la seva senyora enllestís de vestir-se, y en tant passava la vista per alguns periódichs. En aquell precís instant en que tant descuidat estava, se li acostá l' italiá, empunyat un revólver, y á frech de canó li etjégá tres tiros: dos balas se li clavaren al cap y la tercera li atravessá l' cos de banda á banda.

Al sentirse ferit, y tot cayent en terra, llensá l' senyor Cánovas los crits «¡Assessí!» «¡Visca Espanya!» Indubtablement al veure que qui l' assassinava era l' italiá, degué presumir que obrava comprat pels filibusters de Cuba.

Al est'épit dels disparos acudiren algunas personas al siti del crim: l' advocat Sr. Suárez García, l' enginyer Sr. Aspinuza, l' redactor de la *Correspondencia d' Espanya* Sr. Torres, y mentres los uns corrian en autili del ferit, los altres detenfan al assessí, l' qual sense

fer gran resistencia s' entregava al tinent de la guardia-civil Sr. Fernández y al inspector Sr. Puebla, donant lo crit de «¡Visca l' anarquia!»

Lo Sr. Cánovas, perdent molta sanch, sigué traslladat al séu aposento: lo metje Sr. Yuste examiná sas feridas calificantlas de mortals de necessitat, per qua motiu ordená se li administrés la extrema-unció. Al poch rato moria l' Sr. Cánovas.

Entre tant l' assessí, custodiat per la guardia-civil, feya gala de una gran tranquilidat que rayava en verdader cinisme.

Lo jutjé de Vergara procedí á interrogarlo. Manifestá nomenarse Miquel Angiolillo y ser natural de Foggia, prop de Nápoli, tenir 26 anys d' edat y professar ideas anarquistas. Com anarquista d' acció y autor de manifestos revolucionaris sigué condemnat pels tribunals italiáns á 18 mesos de presó; pero lográ escaparse á Marsella sense cumplir la condemna. De Marsella s' dirigí á Barcelona. En la nostra ciutat permanesqué algún temps, fentse ami h dels principals anarquistas y freqüentant la redacció del periódich *La Ciencia Social*, establerta en lo carrer Nou de la Rambla.

Desde Barcelona passá novament á Fransa y visitá després la Bélgica y l' Inglaterra. Procedent de aquest últim punt emprengué l' viatge á Madrid ahont arribá l' dia 10 del mes de juliol últim, y de allí s' traslladá al balneari de Santa Agueda.

Després de afegir que havia cumplert la seva missió y que no tenia cómplics, doná per terminada sa declaració primera.

La seva insistencia en deslligarse de tota sugestió y complicitat, resulta verdaderament sospitosa, sobre tot si s' considera que vingué á Espanya desde Inglaterra y que á Londres precisament, segons confidencias que rebé l' govern temps enrera, un grupo anarquista havia acordat la mort del Sr. Cánovas y del minis re de Gracia y Justicia Sr. Tejada de Valdosera.

La excitació produhida per una part de la premsa estrangera qu' en aquests últims temps s' ha ocupat ab gran insistencia del tracte qu' en lo castell de Montjuich digueren haver rebut los anarquistas extranyats, tal vegada no es agena á la conjuració de Londres en la qual se decidí la mort del Sr. Cánovas. En aquest cas, l' assessí haurá procedit per compte dels anarquistas refugiats en aquell país y á Fransa.

Precisament á París segons un telégrama de l' agencia Havas, se celebrá l' diumenje á las primeras horas de la tarde una funció á benefici dels refugiats espanyols que s' troban en aquella capital, y l' company Tarrida, qu' es un dels qu' estigueren presos á Montjuich pronunciá un discurs violent, demanant la mort del senyor Cánovas. En aquells precisos moments lo Sr. Cánovas acabava d' expirar.

Tots aquests antecedents y de una manera especial l' última coincidencia, parlantse á París de lo que acabava de consumarse á Santa Agueda y no podia ser allí encare conegut, son en extrém significatius y llansan molta llum sobre ls móvils, la naturalesa y l' caràcter del atentat de que ha sigut víctima la primera figura de la restauració monárquica espanyola.

Si en la seva perpetració poden haverhi intervingut altres elements es cosa reservada á la investigació dels Tribunals de Justicia.

L' assessí sabrá sens dupte d' ahont ha tret los medis y ls recursos pera poder emprendre sos viatjes y presentarse al balneari de Santa Agueda, ben vestit y en forma pera no inspirar sospitas. De totas maneres, la desaparició del Sr. Cánovas es un fet que afecta á no pochos interessos. ¡Qui sab si algun de aquests tindrà una participació mes ó menos directa y eficaz en l' atentat cobart del anarquista napolità!...

Significació

Passat lo primer moment que sigué d' estupor, la reflexió recobra l' seu imperi, y no pot menos de posarse á examinar lo que la desaparició del Sr. Cánovas significa en l' ordre purament polítich.

Lo primer que s' acut es l' analogía de aquest fet ab un a tre que figura aixís mateix en nostra historia contemporánea. Nos referim al assassinat del general Prim. Sigué l' il·lustre general la primera figura de la Revolució de Setembre, tal com era també en Cánovas la primera figura de la restauració borbónica. Mort lo general Prim, prompte s' hagué de veure que la Revolució havia rebut una ferida mortal. No han de tardar molt los monárquichs á tocar las conseqüencias de la mort de 'n Cánovas.

Y aquestas podrian ser encare mes graves si s' considera que mentres lo general Prim deixava darrera seu un partit entusiasta y fortament organizat, lo Sr. Cánovas se'n emportá al sepulcre á l' agrupació política qu' ell sol pers nificava.

Ara es quan s' ha de veure mes clarament que may l' obra pernicioso elaborada pels partits monárquichs espanyols, vinculant no en dos ideas, no en dos doctrinas, no en dos corrents d' opinió del país, sino sols en dos personas y en un doble joch de vidors y de cachs de totas categorías tota la política de la restauració y de la regeucia. Desapareix soptadament una de aquestas personas, sens dupte la mes important; y desapareix ab ella l' equilibri. Tal succehiria ab unas balansas, de las quals se perdés un dels platets: l' altre platet no serviria: las balansas quedarían inutilizadas.

Aixó vol dir que la mort de 'n Cánovas no tan sols desbarata al partit conservador, sino també al partit liberal fusionista, que á las ordres de 'n Sagasta servia de contrapés.

Podrian—se dirá—reconstituhirse ls dos grupos fins ara existents, pera continuar la política iniciada. Pero aixó es mes aviat dit que fet.

En Cánovas no deixa hereu. Un ne tenia—en Silvela—y en un rapte de gelosía va repudiarlo. Precisament al hereu de la daga florentina, la mort de 'n Cánovas l' ha sorpres quan estava mes ocupat que may en obrir un toso de separació entre ell y l' partit canoví. Los que fidels se mantingueren al Sr. Cánovas no podran acceptar may la direcció ni l' mando de un tinent rebelde.

Per altra part, en lo camp canoví quedan homes com en Pidal, com en Romero Robledo, qu' encarrantse ab eu Silvela, li dirán:

—Ea, atrás! Cada uno de nosotros va'e má: que vos.

La Fusió no está menos ben posada que l' partit conservador. D. Práxedes més que un jefe de partit es l' armonizador impossible de tendencias contraposadas y l' rebooster provehidor dels distintos elements que las professan. No pocas vegadas ha lograt ferlos seure á la taula sols pel gust de veurels tirarse ls plats pel cap. La solució fusionista avuy no es cap remey.

S' ha parlat de una situació de forsa. Pero de forsa ¿contra qui? May lo país s' havia mostrat tan dócil com ara. S' ha acostumat á la vida passiva: res lo mou ni l' desespera: se deixa fer trets de la pell sense queixarse. ¿A qué donchs, respondria, l' imposició del sabre?

Confessém que ls artificis conservadors engendrants pel pacte del Pardo han produhit las mes deplorables conseqüencias. Los partits monárquichs gubernamentals están en quiebra. Desfets y triturats, sense rumbo, sense un pam de terreno ferm ahont sentar lo peu, son avuy incapassos, no ja de fer la felicitat d' Espanya, sino de continuar explotant lo monopoli del poder. En Cánovas al morir els arrastra á la sepultura.

Y morán, quan tot está compromés: Cuba en una guerra que de viu en viu se 'ns menja; las Filipinas en una insurrecció que deixa un gran acopi de caliu; la fortuna del país dissipada y perduda; l' administració pública desquiciada; lo deute del Estat aterrorador... y l' partit carlí, galvanizat á forsa de complacencias en una atmósfera francament reaccionaria y ultramontana, gallejant ara mes que may y ab la mort de 'n Cánovas apuntantse un tanto.

L' hora decisiva s' aproxima á passos de gegant.

LOS NEGRES ASCHANTIS

Com que no m' agrada perjudicá ls interessos de ningú si no m' prometen avants guardar reserva de lo que vaig á dirlos, estripo la comensada quartilla y en paus.

M' prometen callar ¿oy?

Donchs, aixís, segueixo.

Lo dimecres passat vaig anar á veure ls negres de la ex-gàbia. Aixó no te de particular mes que la circumstancia de portar jo una pesseta á la butxaca.

Feya un bon rato que m' estava admirant aquellas Venus enllustradas, quant me fento un cop á l' espatlla y al girarme veig ab sorpresa qu' un aschanti m' miraba somrient, dihentme: —¡Hola, Jespus!

Com que no se que per aquells barris d' Africa tingui amichs ó parents, vaig arronsar las espatillas y vaig contestar: —No os conech, mestre.

—Veig que be pron recordas ma professió.

Aqu-estas paraulas varen ser un raig de llum. Miro millor aquella cara y á pesar de la capa de dol que la cubria, vareig

regoneixe ab la consegüent sorpresa al meu primer professor lo Sr. Llorens, mestre d' escola de Vilabestia.

—Y donchs, vaig pr guntarli, com ha sigut que os heu des-civilisat?

—Escoltam, va responder'm, portantme á un recó del seu país. Ja sabs que quant vas marxar de Vilabestia se 'm devian cinch anys de sou. Varen passar dos anys mes y escuso dirte que llavoras me 'n devian set. Cada dia venian menos noys y ls que venian donavan cada dia menos mesada. La gana va aprimarme tant, qu' una tarde desesperat vaig tirarme de cap dintre un tinté. Los noys mes petits van fugir espantats y ls mes grans van probar de treurem ab la punta d' una ploma. No varen poguer y allá m' haguera ofegat si no se li ocorreix al mes avispat rompre l' tinté ab un cop de puntero. La tinta era bona y ab l' estona que va durá lo bany vareig quedar tenyit de negre permanent. Desde aquell dia la quixalla gran m' va perdre l' respecte y la petita m' va agafar por. Vaig deixar la carrera y l' Ajuntament no m' va volgué pagá ls atrassos alegant que jo no era l' Sr. Llorens, y amenassantme en ferme agafá per filyembustero, com deya l' arcaide. En fi, lo cas va ser que no sapiguent shont d'arlas m' vaig llogá d' aschanti y aquí m' tens campántmela molt mes bé que quant feya de civilisat.

—¿Y no hi ha cap mes espanyol á la tribu?

—Sí lo cnyner. Va quedar cessant al caure ls seus, y aburit perque may cauhen els altres, apretat per la gana, vafese pintar al oli y aquí l' tenim escursantnos la racció del menjar. puig mentres lo cou ja se 'n crusseix la meytat. Sempre está trist y dihent de 'n baix en baix: «¡Quin destino mes negre!»

—¿Qué no n' admeteria mes d' espanyols pintats lo vostre empresari?

—No; un dia li vaig parlar per un propietari del Panadés arruinat per las contribucions y la fioxera y m' va dir lo següent: «No m' convenen cap dels espanyols que se 'm proposan. Per cubri algunas baixas de la tribu voldria gent ben salvatge y ls espanyols que solicitan entrarhi, com que perteneixen al poble obrer y á las últimas capas socials, son gent de relativa cultura. De salvatge no se m' en presenta cap perque ls salvatjes á Espanya ja s' guanyan la vida dedicantse á la política: ó s' dedican á empresas poderosas, ó entran en qual-sevol altre ram dels que componen las clases directoras»

—¿Y vos esteu bé aquí?

—Estaba bé: pero han vingut á torbar ma felicitat l' de la fulla privantme de dedicarme á la meva antiga professió.

—¿Y aixó?

—Sí, home, no veus que no m' deixan ensenyar res!

JEPH DE JESPU.

ENTRETENIMENTS D' INGLATERRA

—A veure. Déixam mirar si en algún recó del mapa

hi ha encare un bossi de terra hont jo no hi tingui la grapa.

Fins ara hem predicat la fusió republicana com base de restauració de la patria al amparo de las llibertats democráticas.

A tots los homes de bona voluntat y de sentiments liberals ens dirigim avuy incitantlos a prepararse pera resistir los embats de una reacció prenyada de perills.

Considerin que seria per Espanya la mes gran de las vergonyas que en las postimerias del sigle de las llums y del progrés anés a caure aturrullada y torpe a las mans impuras de la reacció teocrática.

Diguem com Cánovas al morir: — ¡Visca Espanya! Y diguemho resolta a donar hasta la vida si convé per la seva honra y per la seva llibertat.

CONSIDERINTHO com vulguin, y sempre resulta que 'ls anarquistas son los agents mes actius de la reacció ultramontana.

Res ha influhit tant com las bombas en determinar en l'esperit públich una corrent de reversió al predominí dels reaccionaris.

Lo mateix efecte ha produhit l'assassinat de 'n Cánovas. No era aquest polítich un liberal en lo bon sentit de la paraula; pero com a medi de govern ho acceptava tot, fins la democracia a la Península y l'autonomia a Cuba.

Democracia y autonomia poch castissas, es cert; pero, al fi, mes valia alló que res.

Lo revolver del anarquista italiá, a mes de las tres feridas al Sr. Cánovas, n' ha produhit un' altra a la llibertat.

Sols la serenitat dels que l'estimém podrá salvarla, evitant que 'ls reaccionaris li donguin los últims sagraments y la estrangulin.

Lo fill de 'n Calixto García ha lograt fugarse de las islas Chafarinas, en companyia de un altre deportat cubá.

Lo general Martínez Campos, gran protector de la familia del cabecilla cubá, pare del fugitiu, recordant que a 'n aquest li havia donat un empleo, podrá dir:

—Jo tinch molt bon ull; no protegeixo mes que als espavilats.

Llegeixo: «Segons cálculs de un empleat que per la seva situació está en condicions de saberho, resulta qu' en l'any económic últim s' han adquirit per personatjes importants del partit conservador residents a Madrid y a capitals de provincia fincas per valor de 55 milions de pesetas; s' han suscrit accions dels dos empréstits últims per la cantitat de 220 milions, y s' han fet compras de títuls del Deute interior y exterior per la friolera de 300 milions.

Davant de aquests datos eloquents se pot ben dir que aquí a Espanya s' está practicant una especie de socialisme; pero de socialisme al revés.

En lloch de difundirse la riqueza, s' va concentrant en pocas mans.

Las fincas miserables dels pobres que s' troban embargats per no poder satisfer la contribució, desapareixen, y en cambi en poder dels personatjes dels partits governants se constitueixen las inmensas fortunas que fan referencia 'ls datos transcrits.

Los contribuyents arruinats podrán ben dir: —A riu revolt, ganancia de peixos grossos.

Desde 'l comensament de la campanya han tornat de Cuba un capitá general, cinch tinentes generals, 10 generals de divisió y 27 generals de brigada, la major

part d' ells en perfecte estat de salut. Los qu' estavan malalts s' han posat bons, tan bon punt han trepitjat terra de la Península.

No pot dirse lo mateix dels mils y mils de soldats que han fet lo mateix viatge de regrés, molts dels quals han anat a morir a un recó de casa seva.

Ja ho saben los soldats: per tenir salut es precis sentir plassa de general.

Dirigim un carinyós saludo al eminent repúblich D. Nicolau Salmerón, qu' en companyia de sa apreciable familia s' troba estiuejant a Sitjes.

Molt celebrarem que la seva estancia a la pintoresca vila li siga felís y agradosa.

Entre 'ls detalls que s' han donat relatius al assesi de 'n Cánovas, no ha pogut menos de cridar nos l'atenció 'l següent:

«Ha declarat que desde l' edat dels 13 anys havia oit missa fins al día mateix en que va cometre 'l crim.»

Caldrá, donchs, posar a la llarga llista dels anarquistas católichs que han fet alguna barbaritat, al autor de la trista hassanya del balneari de Santa Agueda.

Entre ells hem conegut seminaristas, novicis, sagristans... y ará 'ns ha sortit un missaire.

Respecte a aquest particular ja no hem de dir que 'ls extrems se tocan, sino qu' están casi sempre perfectament confosos.

Tornan a venir noticias pesimistas de Filipinas. Los periódichs de las rotativas las acullen y las propalan. Y es molt possible, casi segur que 'ls frares las beneheixen.

Perque ara resulta que 'n Primo de Rivera no vol doglegarse a las exigencias dels cogullas, y ja li están fent la trabeta, com li van fer a 'n Blanco.

Aquí lo mes sensible es que alguns periódichs de gran circulació s' prestin a secundar las maquinacions dels tonsurats senyors feudals de las islas Filipinas, que regan la seva hisenda ab la sanch dels soldats espanyols. May los fruyts de la llibertat y del progrés deuria posarse al servey dels que son enemichs acerrims del progrés y de la llibertat.

AL PLA DE LA BOQUERIA

—Vaja, Nofre, que 'ls camalichs devén e-tá entussiasmats.

—¿Motiu?

—Ab la mort de 'n Cánovas.

—Y ara, noy! ¿que t' has locat?

—¿Per xó tenim d' alegrarnos?

—Ep, mestre, jo no hi dit tant.

—O no m' has comprés l' idea,

ó m' hauré mal explicat.

—Potser si.

—Lo que vull dirte

es que de divinenje ensá

veig que tots els diaris parlan

de que s' tracta de formar

una situació de forsa.

—¿Aixó diuhen?

—No fa pas

mitj hora, que a la taberna

ho he sentit llegir: «Se van

asantuando los rumores

de que cuando s' haya dat

sapultura al señor Cánovas

el poder s' entregará

a un manisterio de fuerza...»

—Y bé, toty sent vritat

aixó que dius, ¿qué 'ns importa

a nosaltres?

—¿Qué? ¿Endavant!

Per formá un govern de forsa,

¿a qui s' pot aná a buscar

miller que a's camalichs? ¿Creuen,

qu' ells, que 'ls diaris

aquesta indirecta va a dir, a

per vosaltres.

—Vaja, Quim,

no sé si al fi m' ho darás,

a entendre. ¿Ves si nosaltres

tindriam tanta sort!

—¡Ay!

Ara si que m' fas compendre

que vius a la babal-lá.

Avuy ¿qu' es lo qu' es mentida?

Lo que més sembla vritat:

en cambi ¿qué passa, sempre?

Lo que no té de passar.

Nofre, creu als papers públichs,

y no té, n penedirás.

Demanan homes de forsa,

y sent tú un dels més sapats,

¿qui t' ha de pendre la tanda?

—Tocant a aixó, Quim, no vas

del tot malament. Si m' nombran,

jacepto a nlls cluchs! Lo que hi ha

es que no sabré com ferho

per desempenyar com cal

un cárrech d' aquesta mena.

¿Vols dir tú, que governar

ha de ser feyna molt fácil?

—¿Si es fácil!... No ho es pas tant,

l' aná a l' estació a dur butos.

Tot consisteix en cobrar,

firmar ó fer firmar als altres...
y viva la llibertat.
¿Hi ha, verbi gracia, una guerra
en una colonia?... Vas
y asseguras que la lluyta
solzament s' acabarà
per la forsa de las armas.
¿Veus que 'l plan se t' ha esguerrat
y que las armas fan figa?
Llavoras, com si jamay
haguessis dit altra cosa,
manifestas que la pau
sols s' obtindrà dant á l' isla
l' autonomia parcial.
—Ja está entés. Vols dir que 'l método
consisteix en di avuy naps
y demà cols.

—Cols... ó rabes:
la qüestió es sortir del pas
fent els papers que 's presentin;
mal siguin papers mullats,
ó ridicals ó d' estrassa.
—Nada, donchs, quan vinga 'l cas,
jora pó!... 'm planto á ministre.
—Suposo que un cop nomenat
te 'n recordarás de 'n Quim.
—Vols dir que...
—Be 'm daurás dar
un empleyo ab bona paga.
—Refiaten.

—¿Qué 'm farás?
—Governadó.
—¡Ajá! ¿D' ahont?
—Del... Ninot.
—Nofre jaceptat!

C. GUMÁ.

ECOS DE SANTA AGUEDA

L' HISTORIA Y LA NOVELA.

En el relato del crim que ha costat la vida
al Sr. Cánovas del Castillo s' hi adver-
teix una confusió tan notable, que 's fa
difícil, per no dir impossible, separar
la realitat de la exageració y determi-
nar lo qu' es veritat y lo qu' es men-
tida.

El nom del matador, las circunstan-
cias que en el fet concorregueren, lo que
passá després del crim... tot ha sigut
contat ja de diverses maneres y cambiat
y rectificat mil vegadas.

Va dirse en los primers moments:

«El Sr. Cánovas, al sentirse ferit, cridá energicament:—¡As-
sessi! ¡Visca Espanya!»

A pesar del color evidentment teatral d' aquest crit, la no-
ticia va acceptarse, y alreedor del ¡Visca Espanya! del difunt
president se formá una aureola que acabá per convertir aquest-
tas dugas paraulas en un poema.

¡Visca Espanya! Per Espanya havia sigut l' última alenada,
l' darrer pensament del estadista. A Espanya, al ídol dels
seus amors, havia consagrat el fundador de la restauració sas
postreras paraulas...

Aquest ¡Visca Espanya! havia de passar á l' Historia escrit
en lletres d' or.

L' Ajuntament de Málaga, patria del assassinat, parlava d'
aixecar un monument al Sr. Cánovas, y en lo pedestal de la
estátua no hi volia mes inscripció que aquests dos mots su-
blims:

—¡Visca Espanya!

Pero ara resulta que 'l Sr. Cánovas caygué sense dir una pa-
raula, ó que lo menos que ab aquest ¡Visca Espanya pot ferse
es posarlo en quarentena.

Els que van veure realisar el crim ó que suposan que ho van
veure, no s' entenen. El Sr. Cánovas va caure en rodó, sense
desplegar 'ls llavis... El Sr. Cánovas va dir algo... El Sr. Cá-
novas no va dir res...

Del ¡Visca Espanya! no 'n queda mes que 'l recort y l' efecte
produhit per la hermosa frase en los primers moments.

Segona rectificació:

«Son general els cárrechs que 's fan á la policia per la seva
ineptitud. Ningú s' explica com l' assesi pogué permaneixre
tranquilament á Santa Agueda preparant el cop, á pesar del
inspector que allí prestava servey y dels agents que tenian el
deber de vetllar pel Sr. Cánovas.»

Sobre aixó 's contavan detalls verdaderament escandalosos,
que demostravan que la policia té 'ls ulls al celatell.

L' assesi es un home que desde 'l primer moment ha de cri-
dar per forsa l' atenció.

Als banyistas de Santa Agueda va xocarlos dessegui la aquell
tipo misteriós que no parlava ab ningú, que donava passeigs
solitaris, que volia fer lo senyor y no semblava res mes que
un criat.

Ningú 'l coneixia, ningú sabia d' ahont venia ni ahont ana-
va. La seva presencia á Santa Agueda era, quan menos, ex-
tranya; potsar sospitosa.

¿Com la policia no va maliciar res? ¿Quina vena tenia als
ulls, que no li va deixar comprendre que aquell home havia
anat al balneari ab alguna mala intenció?

Decididament la policia ha pecat de torpe, de confiada, de
cándida...

Aixó es lo que 's deya 'ls primers días.

Ara ja no 's diu. Avuy ja se sab, per testimoni de personas
que en el balneari 's trobavan, que l' assesi del Sr. Cánovas
no es l' home extrany y misteriós que 'ns suposavan. Alterna-
va ab tothom, donava als mossos bonas propinas y hasta pre-
sentava un aspecte simpátich y elegant.

¿A qui creure?

¿Als de la figura siniestra ó als del tipo distingit.

¿Tenia rabó la policia al no desconfiar ó 'n tenen els que la
acusen d' inútil y funesta? *

Tercera rectificació:

Primeras noticias: parla un redactor de *La Correspondencia*:
«Quan lo criminal se dirigi al Sr. Cánovas, qu' estava assen-
tat en un banch de la galeria, nosaltres ens trobavan á quatre
passos.»

«Al sentir els tiros, vam precipitarnos sobre l' agressor, que
llavors va disparar dos cops sobre nosaltres, sense tocarlos.»
No pot ser més clar.

El redactor de *La Correspondencia* y un altre senyor eran á
la galeria. Al veure l' acció del matador se li tiran al demunt...
Pero ara vé la rebaixa. ¡Y que aquesta no es peita, per la
gracia de Deu!

Vajin llegint:

«L' assesi del Sr. Cánovas afirma que 'la espanyols que hi
havia al balneari son uns cobarts. Van permetre—diu—que
matés al president, y al ser detingut comensarem á maltractar-
tarme.»

«Els dos banyistas que hi havia á la galeria s' amagaren.»
¡Y 'l redactor de *La Correspondencia* y 'l seu company, es á
dir, els dos banyistas que hi havia á la galeria, 'ns explican que
's van tirar sobre l' assesi y hasta anyadeixen que reberen dos
disparos!...

Tinguin en compte que 'l crim se realisá diumenje passat, al
mitj del día, davant de una pila de gent y com qui diu á quatre
passos d' aquí.

Y no obstant, ja ho veuen; encare no n' hem pogut treure l'
aygua clara ni s' ha lograt separar lo qu' es veritat de lo qu' es
mentida.

Si en la crónica contemporánea, en els fets que á casa nostra
mateix se desrollan succeheix aixó ¿qui 's fiará de l' Histo-
ria? ¿Quina fé hem de tenir en las páginas que 'ns parlan de la
Edat mitja, de la Edat antiga... y de la creació del món?

FANTASTICH.

PARLEM GLÁ

Arriva de Filipinas
un general que malalt,
ha demanant que 'l relievin,
després que ha pacificat
no del tot, aquellas islas,
sinó una *décima* part,
puig la guerra encare dura,
y per lo que 's veu, ¡qui sab!
si s' acabarà molt prompte,
ó s' acabarà molt tart.

Lo govern molt complacent,
á na 'l general complau
enviantli un substitut;
ja que no es pas tot igual
que un general ho demani...
ó hu demani un soldat ras.

Lo general desembarca;
y per rebre lli fan archs
de triunfo; las campanas
de tocar no paran may;
y entre gent aristocrática,
entre frares, capellans,
curiosos que may faltan,
y bastants desocupats,
que lo mateix van á veure
com arriba un general,
com van á veure quan donan
garrot á n' els condemnats,
li fan un recibiment
si no entusiasta... *brillant*.

Las guerras de Filipinas
y Cuba, s' han acabat,
y tornan á la peninsula
soldats ferits, y malalts,
que per defensar la Patria
han donat la seva sanch.

Per ells, no posan domasos
als balcons, no aixecan archs;
ni tampoch fan lluminarias.
No acudeixen capellans
á rebre ls, ni las campanas
tocan gens; pero n' obstant,
los vivas que dongui 'l poble,
dels fons de 'ls cors sortirán.

Y aquell día, mal que 'ls pesi,
á certs polítichs farsants,
que aixecan ídols avuy,
per derroca 'ls l' endemá...
aquell día, será festa...
¡pero festa nacional!

DOLORS MONT.

LOS CORPS

UNA de las últimas xerminolas ab los quals los carlis-
tas avivan las sévas esperansas á forsa de begudas
alcohólicas vá celebrarse á Madrid.

Del xéllis vá sortirne un telegrama, que vá ser
enviat á Lucerna, pera satisfacció y consol del rey de
las húngaras, qu' en la ciutat suissa y al amparo de
la llibertat republicana, sol passar tots los estius.

Diu aixis l' indicat telegrama:

«Conde Melgar—Hotel Schweizerhof—Lucerna.»

«Redacción, administración, imprenta *Correo Español* y re-
presentantes clero parroquial de Madrid, celebrando banquete
honor Señor y lectura trabajos almanaque, presentante entu-
siasu *realísimo* homenaje—Cerralbo.»

Lo marit de Doya Berta, plé de alegría degué ensenyar
aquesta proba d' afecte á sa ambiciosa muller, diguentli:

—Ja veus, reyna meva, lo cas que fá 'l clero espanyol de las
ordres y manaments del Papa de Roma. En vá aquest se des-
ganyita recomenanti fidelitat y obediencia als poders consti-
tuhits: los capellans son nostres antes que del Papa. Los re-
presentants del clero de Madrid ho acaban de demostrar. ¡De
Madrid nada menos! Porque has de saber que may havian tin-
gut en la vila y cort apoyo de cap classe... fins avuy que des-
prés de pregar en la missa per nosaltres, banquetejan y brin-
dan á la nostra salut.

El Senyor y la Senyora tenen motius per estar contents.

Ja fá alguns anys que 'ls homes de la restauració borbónica
traballan exclusivament á favor d' ells. Afalagant al clero, fo-
mentant l' erecció de convents, concedint á las ordres religio-
sas lo monopoli de l' ensenyansa, desencadenat la reacció ul-
tramontana, mescla asquerosa de codicia desenfrenada y de
hipócrita moixigateria, que com la pudó s' ha barrejat ab l'
ayre atmosféric y 's fica per tot, no fan mes que preparar l'
adveniment del carlisme.

En vá 'l Marqués de las Cinquillas derrotar 'ls séus caudals
ab l' idea insensata de reforzar la regencia ab l' apoyo de las
clases eclesiásticas. En vá la major part dels bisbes espany-
ols demostrar un día y altre la seva adhesió á las institu-
cions vigents. En vá capellans y frares procuran estar bé ab
los guberns que tan grans consideracions els guardan y tan in-
mensos beneficis els otorgan.

Aquesta summissió, aquest respecte son circunstancials, pura-
ment interins. Los corps no surten á merodejar, porque 'ls
portan la carn al niu. ¡Pero ay del día en que 'ls que s' enca-
rregan de apejarlos hajan acabat las provissions! Llavors los
corps se 'ls tirarán á sobre y 'ls destrossarán á picotadas. Ai-
xís es com els demostrarán lo seu agrahiment, pels favors
rebutos.

De moment ja fan traició á la calculada continencia del ma-
yor número 'ls representants del clero parroquial de Madrid que
ab los carlins banquetejan descaradament y s' adelantan á
oferir al funest aventurer, autor de la passada guerra, lo seu
homenaje entusiasta y lealísimo.

Si 'ls de Madrid procedeixen aixís ¿qu' es lo que no farán els
de las Vascongadas, els de Navarra, els del Maestrat, els de la
montanya catalana, en una paraula, 'ls de totas las comarcas
en las quals las discordias dinásticas y religiosas que han en-
sangrentat á la mare patria en lo present sigle, hi han deixat
gèrmens inextingibles d' odi y rebeldia?

Fácil es calcularlo.

Lo foch malehit que está consumint en nostre desventurat
país las nobles aspiracions de llibertat y de progrés, té 'ls seus
sacerdots que l' atian y l' alimentan sense parar un sol instant.
Y lo més trist es que 'ls guberns que per tradició, per deber,
hasta per instint de propia conservació deurien evitarlo, cos-
tejin lo combustible. Lo presupost del clero no es més que 'l
presupost del carlisme. Las riquesas que de día en día venen
atresorant las comunitats religiosas, á favor dels privilegis
que disfrutan, han de servir fatalment algun día per enrobustir
y armar de nou al mónstruo de la guerra civil.

Cegos serán los que aixís no ho vejin. Los corps, sense ells
sentirho, ja 'ls han tret 'ls ulls.

No es tan temible 'l carlisme laich, com lo carlisme teo-
crátich.

Los carlins actuals que organisan juntas y comités per tot
Espanya, que banquetejan com los esparteristas, que fan *me-
tings* com los demócratas, prenen part en las elecciones y 's fan
nombrar diputats, y van á las Corts á fer discursos com los
membres de qualsevol partit doctrinari, no denhen inspirar
gran cuydado, desde 'l moment que al procedir aixís, exercint
las prácticas liberals, s' envenenan ab ellas y dissipan la seva
força. May aquests camins han conduhit al absolutisme,

Lo temible ara y sempre es lo corp, que té son niu en las ró-
negas iglesias, sa tribuna de guerra en lo púlpit, sa garita de
reclutament en lo confessional. Lo temible es lo director espiri-
tual de la gent fréstega, sempre atenta á las sevas ordres y
obedient á sos mandatos. Lo temible es la llana hábilment ex-
plotada pels pastors de ánimas tancadas á la llum de la digni-
tat humana; ánimas fanáticas com la dels mussulmans que ab
l' afany d' exterminar á sos enemichs, se llansan impávits á la
mort, á la veu dels seus santóns y marabuts.

Y aquests corps que avuy menjan del Estat, mentres clavau
lo bech en la tallada que 'l govern els proporciona, tenen fixa
la vista y posat lo pensament en los afanya de una nova guer-
ra d' extermini y en los desitjos de una victoria que 'ls per-
meti saciar los seus odis é imprimir á la nació espanyola una re-
culada de dos ó tres sigles.

P. DEL O.

EL GALLINER

¡Ha mort el gall!... Els pollets
rodejan al fret cadavre
y tots, ab crits de dolor,
li tributan alabansas

—¡Era un gall fenomenal!

—¡L' honra de la nostra rassa!

—Caminant ¡qué magestuós!

—¡Quina gracia quan cantava!

—Gall com ell cap més ¡cap més!

—Lo galliner pert son pare.

—¡Quins esperons!...

—¡Quina quía!...

—¡Quina cresta!

—¡Quin plomatje!...

Quatre días ab sas nits

dura aquest concert de llágrimas;

lo panegíric del mort

no s' atura, may s' acaba.

Gallinas de totas menas

ploran, lo cap sota l' ala;

ÚLTIMAS NOTICIAS (Dibuix de J. LLUÍS PELLICER.)

—Diu que anirém tan bé...
que 'l diari ho porta...

pollets de tots els colors
van y venen per l'estancia.
Si allí hi ha sinceritat
iquin amor més entranyable!
Si aquells jaye! son de debó
iquina ap' teosis més magna!

Ja 'l gran gall està enterrat.
La viram, un xich calmada
comensa a mirá al entorn
y á pensá en la vida práctica.
—El buyt que 'l gall ha deixat,
(dín un poll de tres setmanas)
no pot pas quedarse aixís.
—Ben net que no—salta un altre.

—Hem de nombrar successor
al difunt.

—Nombrémlo ¡vaya!
—¡Qué n' ha de ser de difícil
trobarne un d' aquella talla!
—¡Era tan gran!
—¡Tan inmens!
—¡Aquell cap!
—¡Aquella planta!
Un pollastret, que fa un quart
en un recó mira y calla
no pot aguantarse més
y mitj empipat exclama:
—Amichs, alabá al difunt
no 'm sembla vituperable;
pero perjudicá als vius

trobo que te poca gracia.
El gall era gran, conformes;
pero jo, ecrúpols de banda,
me crech ben capás de dur
la carga qu' ell traginava,
y cantar lo mateix qu' ell
y caminá ab igual trassa.
—Jo també—replica el punt
un altre gallet molt magre—
també 'm considero digne
d' heredá al difunt.

—¡Apártat,
que t' enmatrucas la quá!
—exclama un altre pollastre—
Si algú aquí es digne, soch jo.
—¡Més ho soch jo!—anta un altre.
—¡Jo molt més!

—¡Y jo!

—¡Y jo!
—Y jo més encara!
Tant s' escalfan y s' engrescan.
tant s' irritan y s' exaltan,
que al fi lo qu' era disputa
degenera en tal baralla,
que en lo famos galliner
pot dirse que tot va enlayre.

No ho duplin: quan falta 'l gall
tot son elogis y llágrimas;
pero al cap de quatre días...
¡dona gust senti 'ls pollastres!

C. GUMÁ.

XÁFECH DE RECLAMACIONS

¡Y la gent s' exclama perque no plou!...

DESDE LA TORRATXA

PER tot arren se respira una atmósfera de pessimisme
que espanta. ¡A quins temps hem arribat! No hi han
amichs. No corra un quarto. L' industria esbnfega;
l' comers agonisa... Paralisació general...

Vagin allá abont vulguin y sentirán exclamacions
per l' istil, planys d' aquest tenor que 'l deixan á un
tan contristat, que viu temerós fins de que qualsevol dia faltin
á las tendas las rialleras monjetas bullidas y á ne 'l confesio-
nari la bonfactora presencia del capellá.

—Noya, aixó no pot anar— diu á la seva dona 'n Gargallo de
la Económica un dia tornant de l' oficina.—haurém de buscar
un altre pis; no 'ls podem pagar 14 duros.

—No 'ls paguem pas— diu ella.
—Pro la pavorosa silueta del desahuci m' aterra tot sovint
—replica 'l mari:

—Y tan familiarisats que hi hauriam d' estar ab aquesta
mena de siluetas!—contesta l' empleada.

—No han arribat á treure'ns d' en loch.

—A treure'ns no; nos han obligat á anarnos'en—

—May havia vist una cosa per l' istil,—segueix en Gargallo

—sembla que allá á la cadira del negociat, m' hi tinguin lligat
de peus y mans. Veus correr á dreia y esquerra duros en pes-
sa, bitilets de banch de tots colors que t' passen fins pel da-
vant del nas; els uns cap al despaig del Delegat, els altres car-
rera feta en direcció al del Tesorer... y per mes llest que si-
guis, quan te'n adonas, ja han volat... Cuita, cuita; arregla 'l
dinar, que á las dos he promés al secretari de Lligacaps que
'ns trobariam al Condal. A veure si puch fer cobrar á n' aquell
Ajuntament els recórrechs sobre la contribució del any 89 (que
ja 'ls ha cobrat quatre vegadas) y m' hi guanyaré una cinquen-
tena de duros... ¡Quina vida! ¡Dina depressa... y moléstat á
anar al café!

—Bé, no t' amohinis—li diu la dona posant lo dinar á taula.

—A veure si 'n Gamborena també 'm farà perdre aquesta
tarde... Bueno, aden, noya.

—Abont anirém á la nit?—li pregunta ella—avuy si que
vull estrenar el vestit.

—Aném á veure 'n Vico?

—Just.

Y en Gargallo desfila en direcció al Condal pensant en lo
malament que s' han posat las cosas y en qu' es trist que un
home després de treballar tot lo dia, no pugui atendre á las
sevas obligacions.

Un del coro dels pessimistas.

Que las cosas van de mal en pitjor no hi ha dupte.

Diguho lo senyor Corominas, tenedor de llibres que era de
la casa «Corchs Ben Forts» desde l' any 51, 'l que 's passava
la vida mes regalada del mon ab lo seu sou de cinquanta du-
ros mensuals y 'l picó que hi anyadia portant els llibres d' al-
tras dos petites casas de comers.

Pero avny no n' hi ha per res del sou que un guanya.

Es veritat que avans valia un traje 20 duros, y ara 'l trobém
per 5. Es cert que 'ls sombreros de 6 rals son de primera y
que se sent ópera no menos de priu era á ralet; pero en cambi
la butifarra s' ha encarit un céntim per unsa y ja no s' troban
cargols sino després de ploure.

Un dia 'l senyor Corominas va probar de jugar á n' el joch
del burro y va guanyar 55 duros.

—Ja hi trobat la pedra filosofal—se digné al sortir del café
escalfant els falsos duros (vull dirlos falsos encare que fessin el
pes) ab sa ma febrós y crispada.

Desde aquell dia es també dels pessimistas y diu y repeteix
á qui 'l vulgui sentir, que las cosas están mal, que 'ls amos s'
enriqueixen á costa dels tenedors de llibres, y que la revolució
social ara mateix acaba de passar pel Torrent de l' Olla y que
ja la ténim á sobre.

Molts que tractan de fer la revolució social, perque troban
que aixó no pot anar, fan el burro com el senyó Corominas.

PACO DE GIRONA.

CAPELLANESCA

Mossen Roch de Vilabona
que te un genit malehit,

VIGILANT LA COSTA

Vels'hi aquí 'l senyor Berànger
l'única feyna que té.

¡Mirar si 'l Colón li arriba!
¡Mirar si 'l Colón li vé!

ab la seva majordona
fa tres dias qu'ha renyit,
y per tot diu pestes d'ella
acusantla de trapella,
y, fent mil esca rafalls,
diu que li feya escudella
aspiguent que vol bons talls.

Afegeix qu'era tant bruta
que tot ella era un engrut
y que hipòcrita y astuta
fingia se una virtut
quan tots els vicis tenia,
y sobre tot tant bevia
que 'l porró, lo vas, lo bot
y lo demés, cada dia
ella l'hi escorria tot.

Per sa part la majordona
que té 'l tel molt ben tallat,
contra 'l rectó erida y trona
ab las donas del veynat;
diu que per no res s'irrita,
que la bilis se li excita
tan sovint, que á cada punt
per la cosa més petita
ja 'l tenia al seu damunt.

Conta que no 'l sufriria
bo y dinant ni un sant del Cel,
puig en tot quan li servia
hi trobava ell algun pel;
per no res baladrejava,
y com que li rondinava
tant si era just com injust,
la pobra ja no atinava
de quin modo darli gust.

Y tots dos á boca plena
diuhen en qualsevol part

ella d'ell que n'está plena,
y ell d'ella que n'está fart;
pro no obstant quant está sola
ella, trista 's desconsola
y anyorant l'abundós fruyt
que d'ell ne treya, marmola:
¡Ay, sens ell jo 'm sento un buyt!

E igualm'nt á casa seva
revolcantse pel tou llit,
lo rectó maldiu sens treva
l'hora en que va havé renyit;
cap vianda troba bona,
puja ab fástich á la trona,
ré 'l distreu ni pot dormí
perque sense majordona
res de gust li pot vení.

Y tant l'un á l'altre anyora
que al fi 's tornan á parlar;
ell la prega y hasta plora
y ella vol, pro 's fa pregar;
lo rectó la ven retrata
é insisteix, diu que la feta
greu deplora... que sofreix...
y al fi tant y tant l'apreta
qu'ella al últim s'hi ajapeix

Van fe pars; de nou junts viuhen
la Panleta y mossen Roch,
pro 'ls vebins del poble diuhen
que la pau durará poch
puig un d'ells, qu'anit vetllava,
diu que las sombras notava
d'ella mansa y ell furios,
puig á n'ella amenassava
un bras dret ab lo puny clos.

JEPH DE JESPUS.

arrels de la mort de 'n Cánovas,
deya un telégrama:

«Unos creen que será llamado
el general Martínez Campos para
crear una situación de fuerza.»

¿Una situación de forza creada
pel general Sabrosón? Impossible!

Ell tot lo mes pot posarhi 'ls melindros; pero sempre
faltarà qui hi posi 'l ví ranci.

La escena en un poblet de la provincia de Ciudad-
Real entre Almadén y Almodovar.

Per motius de caràcter reservat lo rector y 'l sagristá
van tenir una agarrada dintre mateix de la iglesia,
que hasta 'ls sants de fusta suavan resina.

Sobre tot quan van veure que 'l rector se treya de la
butxaca un salpaster de sis tiros, ab la santa idea d'
expedir passa-port per l'altra vida al seu subordinat.

Afortunadament alguns devots que 's trobavan á l'
iglesia li van pendre de las mans aquell devot admi-
nicul.

Poch després lo fill del sagristá desafiava al rector y

la sanch no ha arribat al riu perquè la dona y la filla de aquell van pendre cartes en l' assumpte, evitant ab la seva intervenció carinyosa, un verdader desastre.

Donchs no hauria faltat mes que en mitj de aquestes jaranas las faldillas y sotanas al fi no 's 'guessin entés.

En un poble dels Estats Units van ser *linchats* tres súbdits italians, per qual motiu lo govern del rey Humbert entaulá las corresponents reclamacions.

Aquestas han tingut fi, y 'l govern *yankée* ha pagat 6,000 duros de indemnizació, ó sigan 2,000 per barba. Ja sabem, donchs, que un home, quan l' oncle Sam ha de pagarlo no val mes que 2,000 duros.

En cambi quan l' ha de cobrar ne demana 75,000, com en lo cas del dentista Ruiz.

Y ara si' al oncle Sam se li demanan comptes de aquesta anomalia, es molt fàcil que respongui:

—¿De qué s' extranyan? ¿Soch ó no soch comerciant?

Serracina á Madrid ab motiu del arrendament dels consums, motiu pel qual, en Navarro Reverter es fàcil que vaja tenir una gran alegria.

Perque lo qu' ell dirá:

—Quan lo poble te tantas ganas de ballarla, senyal qu' está molt content.

***

Un detall de la gresca consumera.

Hi ha en las aforas de la capital un convent de Maristas ó de germans de la Doctrina cristiana, que, per si no ho sabian, son aquells mestres del pitet. Donchs bé: quan van veure la gresca popular, lo primer que se 'ls va ocorrer sigué issar en l' edifici la bandera francesa.

Y aixó que ningú 'ls atacava.

Pero aquestes matuteros de l' ensenyansa son aixis: per treure 'ls quartos als pares de familia, molt espanyols; ara per posar á salvo las sevas personas y propietats, se presentan sempre com extrangers.

Molt será que no se 'ls ocorri 'l millor dia ferse súbdits nort-americanos, en vista de que aquests obtenen sempre subvencions mes grossas!

A San Sebastián van agafar á un capellá, que anava per las fondas y restaurants, s' atipava com un llop y fugia sense pagar.

Y á pesar de tot, no 's pot dir qu' ell menjés de gorra.

En tot cas, de barret de teula... qu' es encare mes grós.

Parlava l' altre dia un subjecte dels plans del general Weyler, y un que ha estat molt temps á Cuba, li digué:

—Dispensa moy: lo del general Weyler no son plans: son rasos.

—¿Rasos? ¿Qué vols dir?

—Ves á veure als arrasats camps de Cuba y ells mateixos t' ho explicarán.

L' assassinat de 'n Cánovas es un fet que ha tingut lo privilegi d' eclipsar tots los successos de la setmana. De manera que avuy ja casi ningú parla de la gresca de Madrid... y aixó que va ser de primera.

Mes de dotze horas de bullici, ab las sevas correspo-

nents pedradas, ab los tancaments de portas de costum y un que altre tiro.

La causa de aquest xivarri sigué l' anomenat *concerto de consumos*.

¡Vaya un *concert* mes *desconcertat*!

Avants las bullangas las feyan los homes; avuy las donas se 'n encarregan. Y entre las donas sobresurten en aquests cassos las cigarreras.

Las quals, per lo vist, tenen patent d' immunitat.

Prou saben ellas, quan se posan al davant, que ni 'ls polissóns ni 'ls soldats s' atrevirán á hostilitzarlas. Soldats y polissóns son fumadors, y, está clar, las respectan pel tabaco.

A cada punt lo cable de Cuba dona compte dels viatjes de 'n Weyler per l' interior de l' isla.

¡Y cosa singular! Tant aviat es á Santiago, com á Sancti Spiritus com á Santa Clara.

Y dich que aixó es singular, porque arrimantse tant als *sants* no 's comprén que encare no haja fet lo miracle de acabar la guerra.

Deya un telegrama expedit á las nou del vespre del dia en que va ocorre l' assassinat de 'n Cánovas:

«Los ministros se han retirado á comer.»

Aquí dels versos de 'n Narcís Serra:

«Derramemos una lágrima sobre la tumba de aquel que fué nuestro jefe, y luego nos iremos á comer.»

En Silvela ha ofert al govern lo seu apoyo incondicional pera mantenir l' ordre públich.

Sembla que 'l govern agrahit á l' oferta te l' idea de regularli un uniforme de agent d' ordre públich.

Pero sense sabre.

Per mantenir l' ordre ja 'n te prou en Silvela ab la daga florentina.

A L' INSERTAR EN L' ULTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Ca-ta-la-na.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Pati—Pita.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Lo gra de mesch.*
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Ramonet.*
- 5.ª GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—*Centurias.*

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Sebastian, Jaumet Confite, Fidel Delfi, Antonio Nin, Un pela-canyas, F. P. D., Lolita y Antoñito, Pepet Panxeta, Joaquím Bernis, P. Caritg, J. Vila Fontseré, Paquiti S. L., Pere Camándulas, Juanito de la Torre, Jeph Curt y Joseph Mirapeix.—*Lo qu' envian aquesta semana no fa per casa.*

Ciudadans Joseph Durbán, J. Aubert Manent, Baldiri Saltamarges, Melon Cansado, J. T. Fortuny, Gonnella poètica, Afayta canaris, A. del Estanch y F. de T. P.—*Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envian.*

Ciudadá J. Domingo (*Naic*): No costumém á publicar traduccions.—Joan l' assistent (*Habana*): Agrahim la seva carta, plena d' observacions atinadas y escrita ab criteri molt clar; pero

L' ASSESSÍ DE 'N CÁNOVAS

(Croquis del *Heraldo*.)

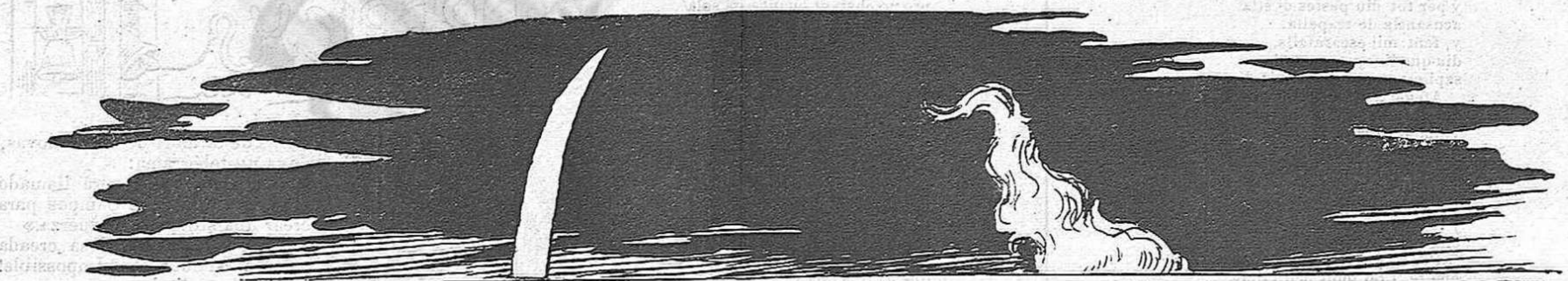
MÍQUEL ANGIOLILLO

a part de que, per nosaltres las noticias que 'ns dona no son novas, la excessiva extensió del escrit lo fa impublicable.—V. O. Rabasa: ¿Qué diu? ¿Si n' hi ha al mon de cosas mal fetas? Hasta hi ha gent que gasta paper del municipi per escriure tonterias als periódichs.—Salivera: ¿Creará que no sé qué vol dir?—Gumersindo Varranco: No es propi del nostre periódich.—J. Consóm Veyám: Está mal acentuat.—E. O. Anglada: ¿Y la solució?—Clara Dou y Paca de Coto: Las polémicas han de ser curtas; llargas, cansan. Per ara ja n' hi ha prou.—A. del Estanch (*Siles*): No val la pena de parlarne.—Almesella: ¿Perqué no ho envia directament á la interessada?—Quimet Borrell: 'L mateix li dich á vosté.—F. Comas: Veurem d' aprofitarla.—L' avi Riera: ¿Ja s' ha fixat ab l' acentuació del sonet? 'L' altra está plena de grops.—Jeph de Jespus: Va bé.—S. Borrut y Soler: Son molt mal girbadas.—Noy pintó: idem.—A. R. (*Banyolas*): y J. V. (*Capsanes*): Avuy no tenim espay; ne parlarem en el número que vé.

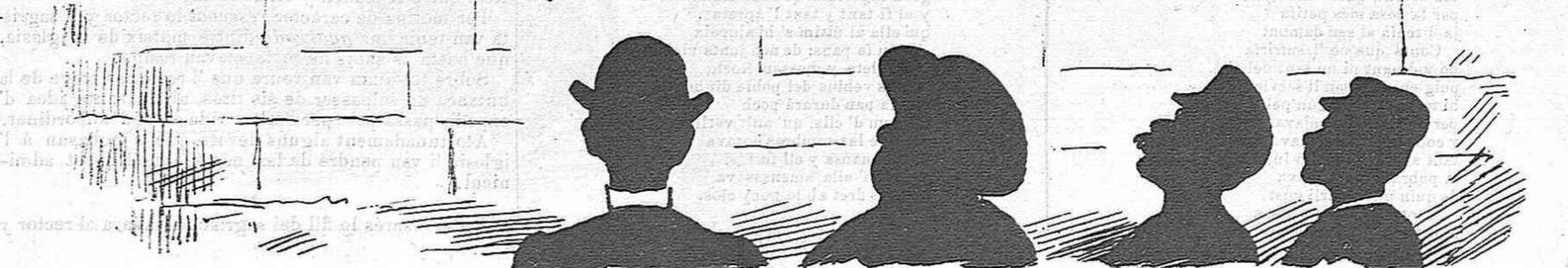
ANTONI LOPEZ, editor. *Rambla del Mitj, 20*

A. López Robert, impresor.—*Asalto, 63.—Barcelona.*

GEROGLÍFICH POLÍTICH

SANTA ÁGUEDA

D' aquí al darrera ¿qué ha de sortirne?
¿Será algún sabre? ¿será 'l tupé?

Dintre pochos días s' ha de resoldre:
lo qu' es per ara... no se sab ré.